

Olvasásra fel!

Kortárs, magyar – Szilágyi Aladár íróportréi

Március elején mutatták be Szilágyi Aladár Aranytoll, Spectator- és Sütő András-díjas újságíró hatvan magyar alkotóval készült interjúkat tartalmazó *Kortárs, magyar* című könyvét. A díjak felsorolása jelzés, hogy az újságírás régi iskolájához tartozó szerzőről van szó, aki felkészültségével, műveltségével és őszinte érdeklődésével méltán szerzett rangot és megbecsülést magának és az újságírói szakmának. Minden egyes beszélgetésből nyilvánvalóvá válik, hogy a kérdező nem sajnált időt, energiát fordítani arra, hogy felkészüljön az interjúalanyból, ami már egyáltalán nem természetes a mai, embertelen léptékben felgyorsuló életritmusban. Az információdömping, a fake news, a nyíltan vállalt sajtómanipuláció korszakában újságíróként, azaz immár (szintén méltán) közmegvetést keltő szakma képviselőjeként ezért is különösen érdekes olvasni ezeket az interjúkat.

A párbeszédgyűjtemény ha nem is teljes, de jelentős merítés a Törzsasztal sorozatra meghívott kortárs magyar írókkal folytatott beszélgetésekből. Az alcím szerint íróportrékat tartalmaz a mű, de ez nem teljesen pontos, hiszen bár túlnyomórészt valóban szépírókkal beszélget Szilágyi Aladár, és valamilyen formában minden megszólaltatottnak van köze az irodalomhoz, mégis vannak olyanok, akik más szakterületek nagyságai, hogy csak a filmrendező Makk Károlyt vagy a színházi rendező Tompa Gábort emeljem ki, de olvasható beszélgetés tanár, tankönyvíróval (Fűzfa Balázs), műfordítóval (Barna Imre) és nyelvészrel (Szilágyi N. Sándor) is. Dolgozik az idő ebben a könyvben, és nem csak azért, mert a kötetben közölt legkorábbi interjúk 2004-ből, a legutolsók pedig 2018-ból valók, tehát tizennégy évet ölel fel a kiadvány, hanem azért is, mert Szilágyi Aladár – mondhatjuk nyugodtan, legendás híró felkészültsége okán is – gyakran olyan információkat, történeteket, véleményeket elevenít fel az interjúalanyoknak, amelyekről több esetben

a beszélgetőtársnak nincs vagy nem is volt tudomása, esetleg már elfelejtette, mire utal a kérdező. De ezek is érdekes adalékok az értő olvasó számára, hiszen a reakciókból kirajzolódik egy-egy írói gondolatnak, elképzelésnek is a fejlődéstörténete. Nem egy statikus, az írókat és műveiket egy pontba, pillanatba rögzítő felvillanások ezek az interjúk, hanem olyan kontextuskereső beszélgetések, amelyek hozzásegítik az olvasókat ahhoz, hogy szélesebb perspektívából szemléljék az alkotók munkásságát még akkor is, ha adott esetben egy-egy szerzőnek nem is az egész életpályájáról, hanem csak aktuális műveiről folyik a beszélgetés.

Az idő problémája mutatkozik meg abban a szomorú tényben is, hogy többen már nincsenek köztünk azok közül, akikkel Szilágyi Aladár beszélgetett; Esterházy Péter, Térey János és Borbély Szilárd korántsem idős korukban távoztak az élők sorából. Másfelől Makk Károly, Hubay Miklós és Fejtő Ferenc hosszú életút után hagytak itt minket, a velük készült interjúk a múltba révednek vissza, ők szemtanúként idézik meg az általunk meg nem tapasztalt történelem egy-egy darabját, és kiérződik ezekből a beszélgetésekből a megszólalók bölcsessége is. Hubay Miklós-

nak a régi Váradra történő visszaemlékezései különös érdeklődésre tarthatnak számot a váradiak körében, míg Fejtő Ferencnek József Attilához köthető emlékei és élményei lehetnek sokak számára revelatív erejűek. Ugyancsak a – nevezzük így – történelmi visszaemlékezések sorába tartozik a Sárközi Mátyással és Gömöri Györggyel folytatott beszélgetés, ők az 1956-os magyar forradalom és az emigráció vonatkozásában elevenítenek fel érdekes, fontos emlékeket.

Tematikájában nagyon gazdag a kiadvány, hisz van benne irodalomtörténet Borbély Szilárddal, gasztrotörténet Cserna Szabó Andrással, kalandozások Láng Júliával és Ferdinandy Györggyel, fordítási műhelytitkok Barna Imrével, pedagógiai problémafelvetések Fűzfa Balázssal, filmtörténet Makk Károllyal és Kelecsényi Lászlóval, rádiótörténet Zoltán Gáborral, színház Tompa Gáborral, és persze sok-sok irodalom is, több beszélgetésben ugyanis túlnyomórészt az interjúalany művei, ars poeticája, munkamódszerei és ihletforrásai a fókuszpontok. Nem hiányoznak a kötetből a ma-

gyar irodalom élő klasszikusaival, Parti Nagy Lajossal, Nádas Péterrel, Spiró Györggyel, Krasznahorkai Lászlóval készült interjúk sem.

Ez a gazdag tematika számos szerkesztési, csoportosítási lehetőséget rejt magában, amit azonban a kötet összeállításakor nem aknáztak ki. Nem csak a legkézenfekvőbb, kronológiai sorrendről mondtak le a kötet szerkesztői, de kerültek mindenféle tematikai összefüggést is a beszélgetések között, mindezek helyett egész egyszerűen az interjúalanyok nevének ábécérendje volt a rendezőelv, ami egy ilyen jellegű kiadvány szempontjából teljesen irreleváns szempont. Mivel pedig ezeknek az interjúknak az apropóját szinte kizárólag

a Törzsasztal-sorozat nyújtotta, feltehetőleg lett volna képanyag bőven, amelyből a kiadó Holnap Kulturális Egyesület válogathatott volna, és így a két kötetben lévő számos üres oldal is „feltölthető” lett volna. Az sem szerencsés, hogy a beszélgetéseket felvezető szöveg túlnyomórészt egy idézet, amely magában az interjúban is olvasható, így ezek a jobban is kiaknázható felvezetések nem többek redundáns tipográfiai elemeknél.

Tartalmi szempontból, illetve az olvasmányélmény szempontjából egy kissé zavaró, hogy az interjúk nincsenek lekerítve, a legtöbb esetben esetlegesen ér véget a beszélgetés. A folyóiratokban (*Várad*, *Erdélyi Riport*, *erport.ro*), ahol először megjelentek ezek az írások, ez nyilván nem tűnt fel annyira, de így, egy kiadványba összegyűjtve már nem tom-pítható el az a folyton feltörő hiányérzet, amikor olvasnánk tovább a párbeszédet, de egyszer csak nincs több kérdés, és nincs több válasz. Ezért sem jó egyvégtében és sorjában olvasni az interjúkat, ahogy egy recenzens kénytelen végiggaloppozni rajtuk, sokkal inkább javallott apránként fogyasztani, ahogy a jó bort kortyolgatjuk, ráadásul így kevésbé tűnnek fel az amúgy igényes kivitelezésű kiadvány-

ban előforduló elírások és ortográfiai hibák.

Ezek a kritikai megjegyzések persze nem vonnak le semmit a beszélgetések tartalmi értékeiből, az abból fakadó örömből, amit két ember értelmes, fontos problémákról szóló beszélgetése nyújthat az olvasónak. Zárásképpen hadd kölcsönözzek egy gondolatot a Szűcs László által írt előszóból: a könyv legfőképpen azoknak szól, akik érdeklődnek a kortárs magyar irodalom iránt, számukra több száz könyv elolvasásához teremtet kedvet a *Kortárs, magyar* című munka, melynek irodalom-népszerűsítő szerepe megkérdőjelezhetetlen. Ne is habozzunk tovább: Olvasásra fel!

PAP ISTVÁN